

Posiziun tiel sboz dil plan d'instrucziun 21 pertuccont il rumantsch grischun

Ignorau totalmein l'autonomia da vischnauncas -

Introducziun dil rumantsch grischun digl esch davos en

Il 28 da zercladur 2013 ha il departament d'educaziun tarmess il sboz dil plan d'instrucziun 21 en consultaziun. L'uniun Pro Idioms refusescha cun tutta detschartadad la part che pertucca il rom romontsch. Cul sboz dil plan d'instrucziun 21 vegness il rumantsch grischun facticamein introducius digl esch davos en ellas scolas ch'alfabetiseschan egl idiom. Cun quei ignorescha il departament d'educaziun ina ulteriura gada l'autonomia da vischnauncas. Tenor igl art. 3 dalla constituziun cantunala ed igl art. 18 dalla lescha da lungatgs cantunala decidan numnadamein las vischnauncas sur da lur lungatg da scola. Plinavon maunca ina basa legala sufficienta per introducir la part romontscha dil plan d'instrucziun 21 sco quei ch'ella vegn proponida dil departament d'educaziun.

Il departament d'educaziun ignorescha era il svilup politic dils davos dus onns dil taliter. Buca meins che 17 vischnauncas han decidiu sin fundament d'iniziativas dil pievel da returnar agl idiom en scola. Las biaras vischnauncas romontschas han adina salvau igl idiom en scola. 90 % dils scolars vegnan alfabetisai egl idiom. Ussa vul il departament d'educaziun introducir il rumantsch grischun digl esch davos en.

Entras il niev plan d'instrucziun 21 vegness il rumantsch grischun omnipresents era ellas scolas idiomaticas. Gia egl emprem ciclus (scoletta tochen 2. classa) stuessen ils scolars contonscher finamiras en rumantsch grischun ed alla fin dalla scola populara stuessen els saver leger e capir il rumantsch grischun aschi bein sco lur agen idiom. Supplementarmein stuessen els era aunc capir "globalmein" texts els auters idioms.

Il cau dil departament d'educaziun, signur Martin Jäger, argumentescha ch'il cantun drovi il rumantsch grischun en sias communicaziuns, consequentamein stoppien ils scolars emprender da leger e capir il rumantsch grischun en scola. **Mo ei dat negina basa legala sufficienta che lubescha d' introducir il rumantsch grischun en scola sur il plan d'instrucziun. Tenor constituziun e lescha decidan las vischnauncas sur dil lungatg da scola.**

Niev vid il plan d'instrucziun 21 en general ei ch'ei vegn formulau finamiras. Quellas duein

era vegnir examinadas. Per ils scolars vulesch quei dir ch'els vegnessen examinai sper igl idiom era aunc en rumantsch grischun.

Ina dallas finamiras ch'il departament d'educaziun vul fixar ei: *Il scolars chapeschan texts da diever surtut en rumantsch grischun.*

Ei vegn era menziunau exempels per quels texts da diever, denter auter ils mieds da carstgaun ed ambient (historia, geografia, biologia). Aschia vegness scaffiu la basa per introducir ellas scolas idiomaticas mieds d'instrucziun en rumantsch grischun per quels roms.

Sch'ei mass tenor il plan d'instrucziun 21 stuessen ils scolars era emprender da capir il rumantsch grischun **plidau** en novitads, communicaziuns discurrendas e texts auditivs.

Ella discussiun publica eis ei tochen ussa adina vegniu tschintschau dil rumantsch grischun sco lungatg scret e buca plidau.

Era nua ch'igl rg vegn buca numnaus el plan d'instrucziun 21 eis el manegiaus, p.ex. cu ei vegn pretendiu la lavur cugl internet, films, portatuns, texts actuals e.a.v. Quellas purschidas dat ei practicamein mo en rg!

Il plan d'instrucziun 21 en consultaziun dat gronda peisa al rumantsch grischun e reducescha las finamiras ella grammatica digl agen idiom. In tal plan d'instrucziun surdumandass ils scolars, scaffess ina babilonia e dess al cantun in instrument enta maun da scatschar tec alla gada ils idioms ord las scolas romontschas.